

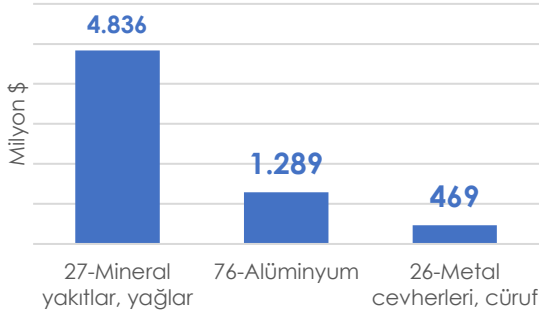
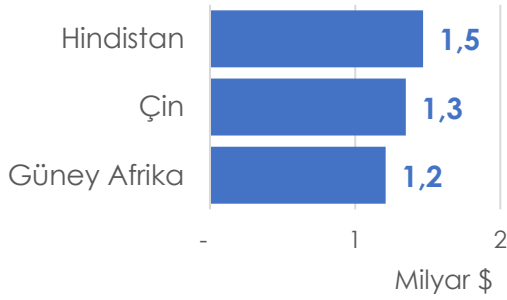
Mozambik Ülke Bilgi Notu

MOZAMBİK ÜLKE BİLGİ NOTU

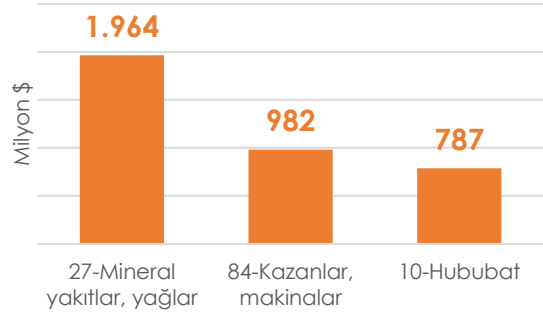
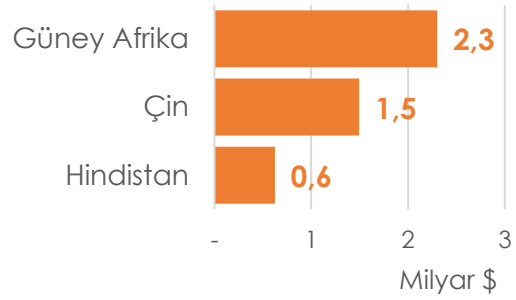

GSYH	21,9 milyar \$
GSYH BÜYÜME HIZI	%1,9
KİŞİ BAŞINA GSYH	629,5 \$
ENFLASYON	%3,2
İŞSİZLİK	%3,5
TİCARET ANLAŞMAMIZ	-

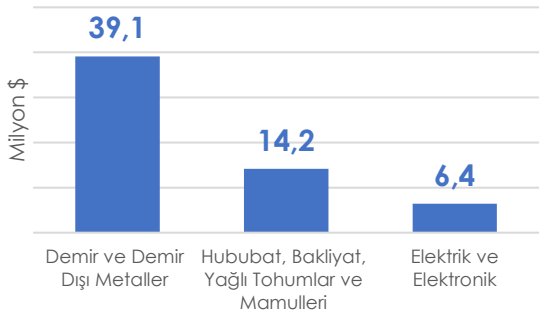
İHRACAT (2024) 8,2 Milyar \$

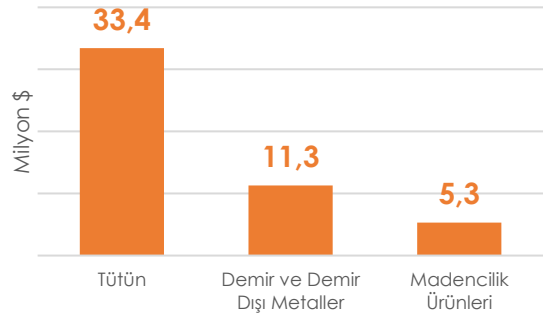
İTHALAT (2024) 9,2 Milyar \$

TÜRKİYE'NİN MOZAMBİK'E İHRACATI 97,9 Milyon \$ (2024)

TÜRKİYE'NİN MOZAMBİK'TEN İTHALATI 55,8 Milyon \$ (2024)

I-GİRİŞ

Genel Görünüm

Resmi Adı	Mozambik Cumhuriyeti
Nüfus	34,9 milyon (IMF 2024 Tahmini)
Yüzölçümü	799.380 km ²
Dil	Portekizce
Başkent	Maputo
Para Birimi	Mozambik Metical (1 TRY = 1,53 MZN)
Yönetim Şekli	Cumhuriyet (Başkanlık Sistemi)
Devlet Başkanı	Daniel Chapo
GSYİH	21,9 milyar \$ (IMF 2024 Tahmini)
Kişi Başına GSYİH	629,5 \$ (IMF 2024 Tahmini)
GSYİH Büyüme Hızı	%1,9 (IMF 2024 Tahmini)
Enflasyon Oranı	%3,2 (IMF 2024)
İşsizlik Oranı	%3,5 (Dünya Bankası Tahmini)
Toplam İhracat	8,2 milyar \$ (TradeMap 2024)
Toplam İthalat	9,2 milyar \$ (TradeMap 2024)
Türkiye'nin Ülkeye İhracatı	97,9 milyon \$ (TÜİK 2024)
Türkiye'nin Ülkeden İthalatı	55,8 milyon \$ (TÜİK 2024)
Türkiye ile Ticaret Anlaşması	-

Değerlendirme

Mozambik, Afrika kıtasının 25. büyük ekonomisi olup, son yıllarda Sahraaltı Afrika'da en hızlı büyüme gösteren petrol-dışı ekonomidir. 2009 yılında büyüme hızı yavaşlamış olmakla birlikte, 2010, 2011 ve 2012 yıllarında tekrar hızlanmıştır. Gelişmekte olan Mozambik ekonomisi 2022 yılında %4,4, 2023 yılında ise %5,4'lük bir büyümelerin ardından, 2024 yılında ise %1,9 oranında büyüme göstermiştir. Ülkede halen pek çok kişi (%40'ın üzerinde) yoksulluk sınırının altında hayatını sürdürmektedir.

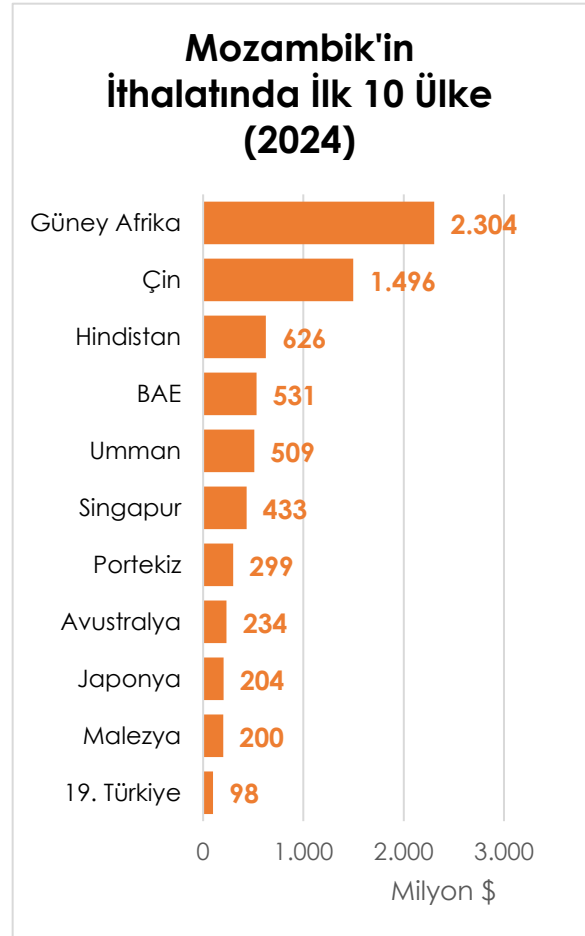
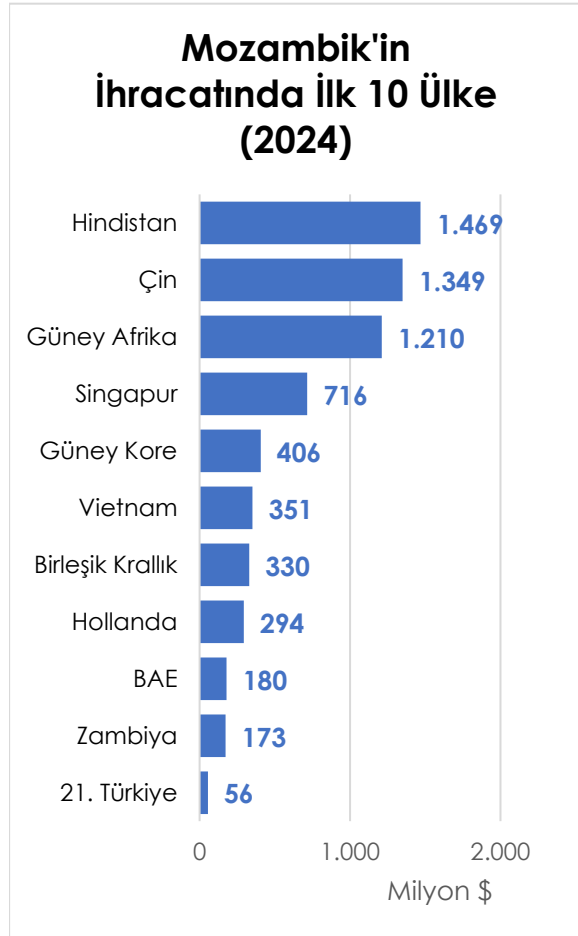
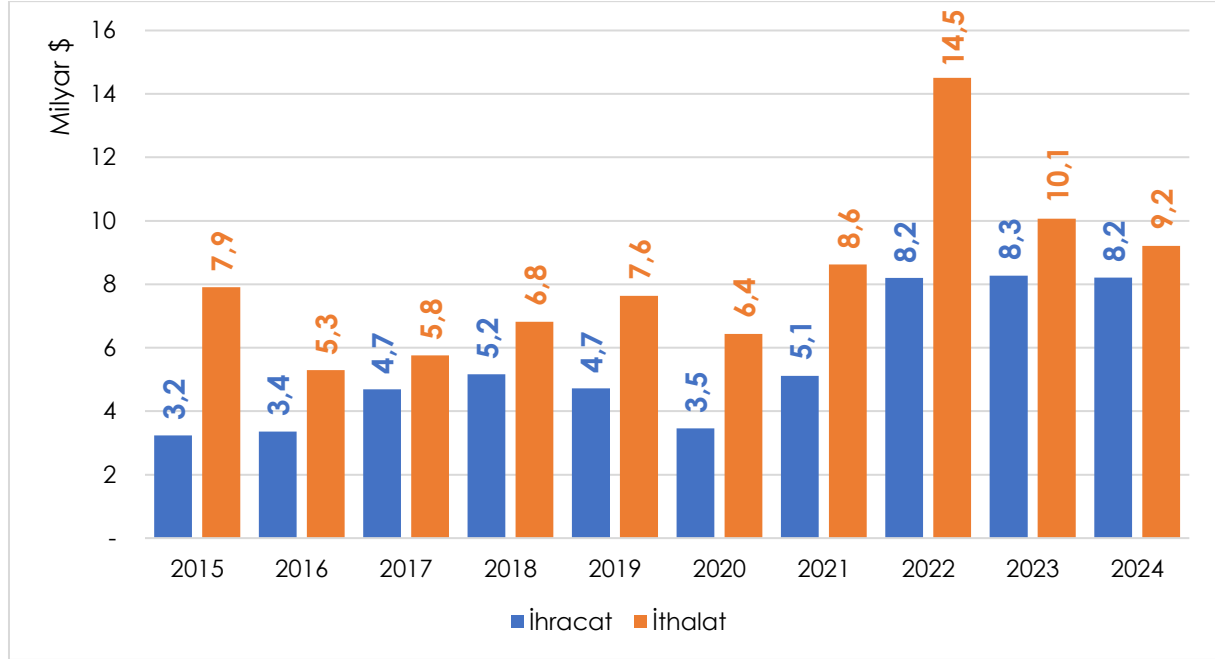
Bununla beraber, özellikle son dönemlerde bulunan doğal gaz rezervleri ile birlikte ülkenin büyümeye devam edeceği öngörülmekte olup, orta ve uzun vadede ülkenin büyük atılımlar göstereceği tahmin edilmektedir.

Enflasyon 2018 yılından itibaren tekrar tek haneye dönmüş olup, 2022 yılında %10,4, 2023 yılında ise %7 olarak gerçekleşmiştir. Enflasyon 2025 yılında ise %4,9 oranında gerçekleşmiştir.

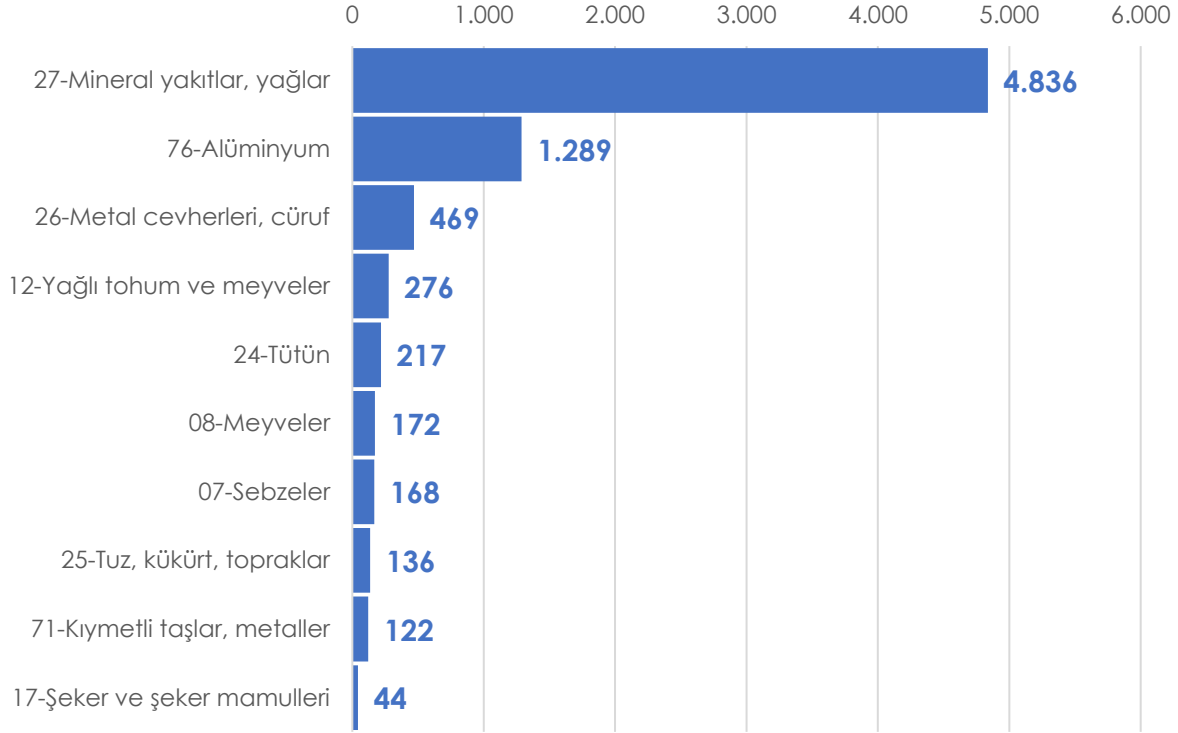
Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

II-MOZAMBİK'İN DIŞ TİCARETİ

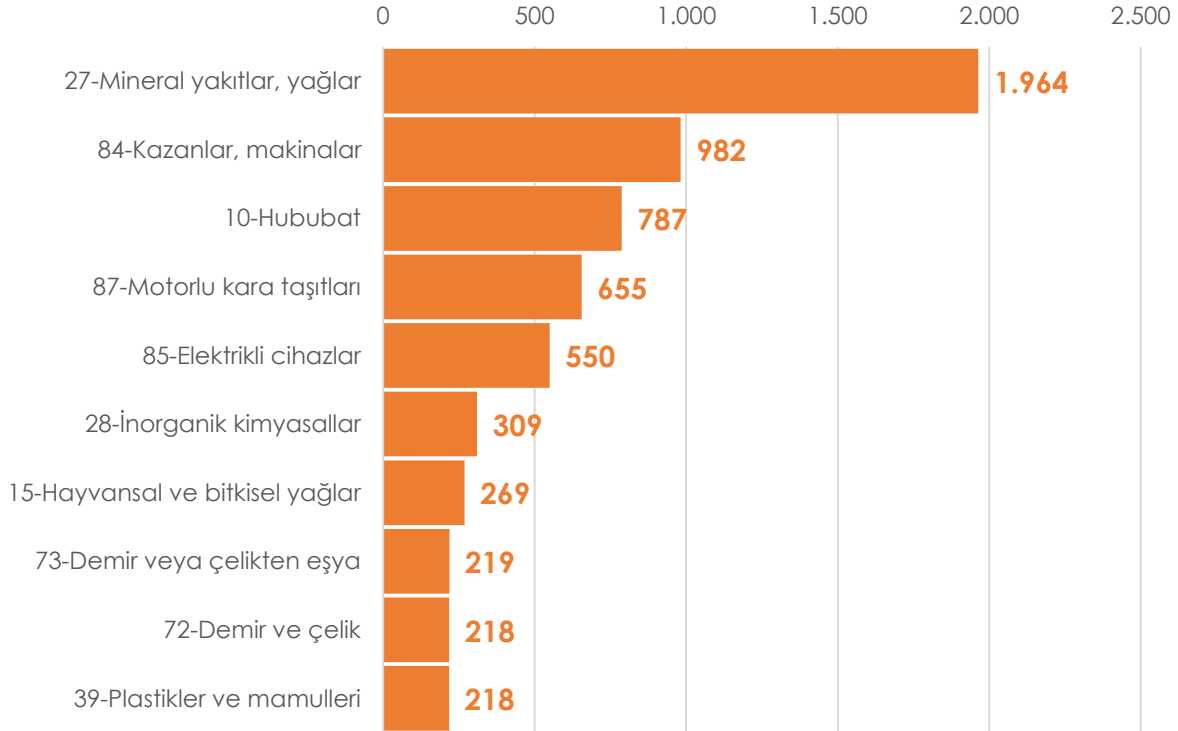
(TradeMap, 2015-2024)

Mozambik'in İhracatında İlk 10 Ürün (2024, milyon \$)

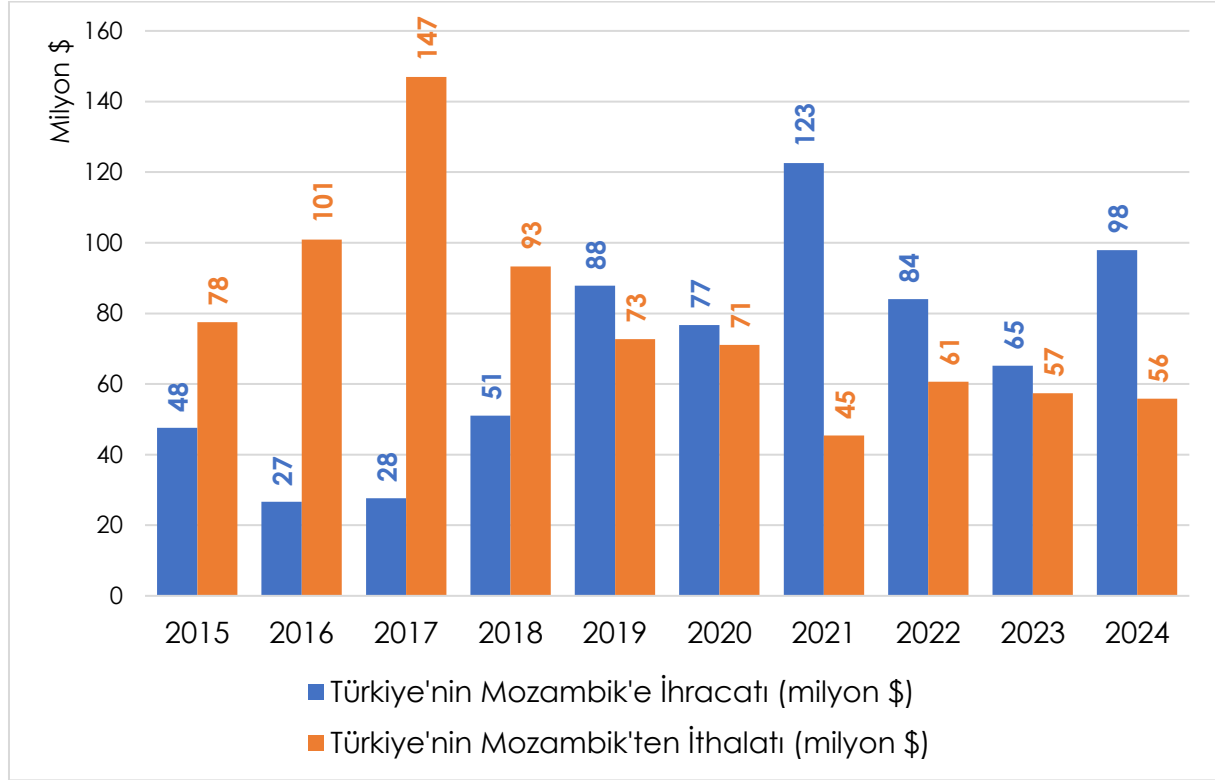

Mozambik'in İthalatında İlk 10 Ürün (2024, milyon \$)

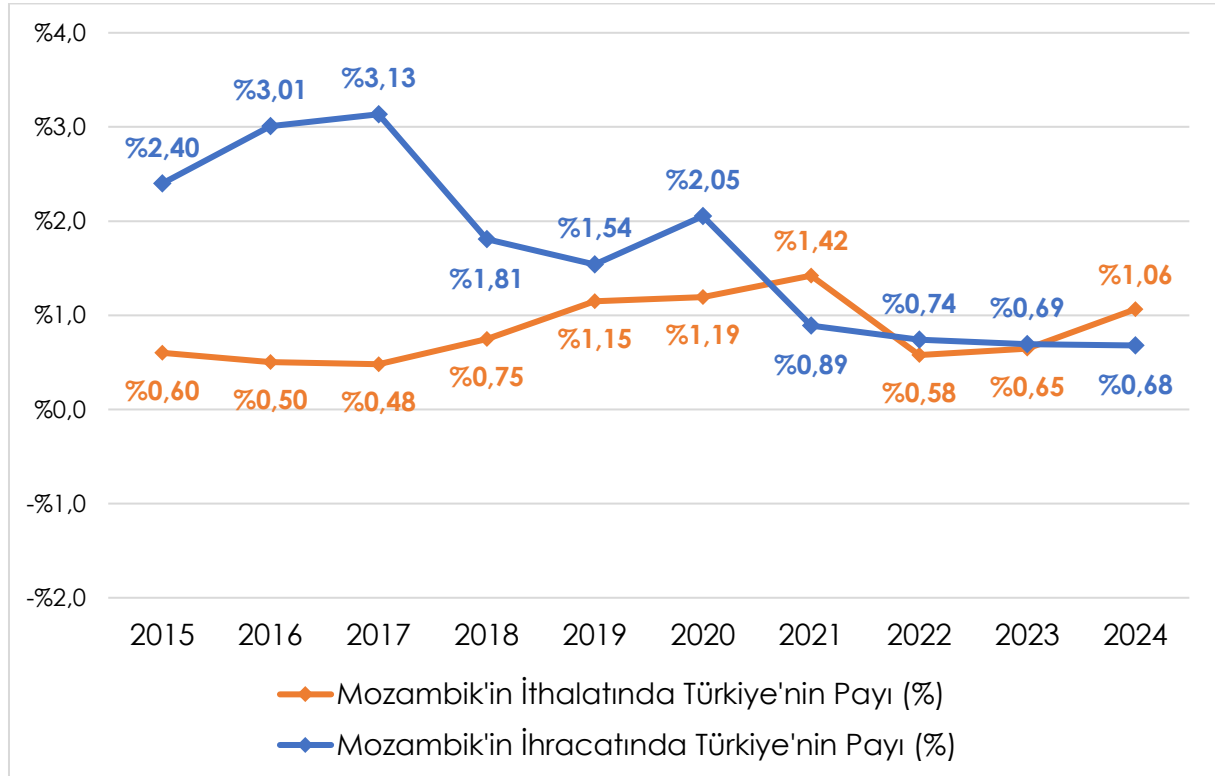

III-MOZAMBİK-TÜRKİYE DIŞ TİCARETİ

Mozambik ile Karşılıklı Ticaretimiz

Mozambik'in İthalat ve İhracatında Payımız

Mozambik'e İhracatımızda Sektörler

(TİM, TÜİK, Ocak-Aralık Dönemi)

SEKTÖR	2023 (x1000\$)	2024 (x1000\$)	Değişim %
TOPLAM (GTS)	65.172	97.942	%50,3
Demir ve Demir Dışı Metaller	4.338	39.104	%801,5
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	11.169	14.168	%26,8
Elektrik ve Elektronik	8.595	6.409	-%25,4
Çelik	5.255	5.762	%9,7
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	10.221	4.529	-%55,7
Makine ve Aksamları	5.304	4.322	-%18,5
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	1.864	3.085	%65,5
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	4.192	2.249	-%46,3
Otomotiv Endüstrisi	1.761	2.093	%18,9
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	3.402	1.941	-%43,0
İklimlendirme Sanayii	958	1.332	%39,1
Tekstil ve Hammaddeleri	150	1.106	%637,8
Tütün	440	769	%74,5
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	1.057	711	-%32,7
Madencilik Ürünleri	664	331	-%50,2
Savunma ve Havacılık Sanayii	117	252	%114,8
Halı	182	240	%32,3
Deri ve Deri Mamulleri	124	120	-%3,2
Meyve Sebze Mamulleri	229	39	-%82,9
Kuru Meyve ve Mamulleri	12	3	-%74,8
Mücevher	46	-	-
Gemi, Yat ve Hizmetleri	-	-	-
Fındık ve Mamulleri	-	-	-
Yaş Meyve ve Sebze	-	-	-
Zeytin ve Zeytinyağı	-	-	-
Süs Bitkileri ve Mamulleri	-	-	-

Mozambik'ten İthalatımızda Sektörler

(TİM, TÜİK, Ocak-Aralık Dönemi)

SEKTÖR	2023 (x1000\$)	2024 (x1000\$)	Değişim %
TOPLAM (GTS)	57.417	55.812	-%2,8
Tütün	43.801	33.413	-%23,7
Demir ve Demir Dışı Metaller	-	11.274	-
Madencilik Ürünleri	2.371	5.322	%124,4
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	10.714	5.213	-%51,3
Yaş Meyve ve Sebze	300	390	%30,2
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	160	170	%6,3
Deri ve Deri Mamulleri	46	18	-%60,3
Fındık ve Mamulleri	-	6	-
Kuru Meyve ve Mamulleri	22	3	-%84,9
Mücevher	-	-	-
Elektrik ve Elektronik	-	-	-
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	-	-	-
İklimlendirme Sanayii	-	-	-
Makine ve Aksamları	-	-	-
Tekstil ve Hammaddeleri	-	-	-
Meyve Sebze Mamulleri	-	-	-
Çelik	-	-	-
Savunma ve Havacılık Sanayii	-	-	-
Otomotiv Endüstrisi	-	-	-
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	-	-	-
Gemi, Yat ve Hizmetleri	-	-	-
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	-	-	-
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	-	-	-
Halı	-	-	-
Zeytin ve Zeytinyağı	-	-	-
Süs Bitkileri ve Mamulleri	-	-	-

Mozambik'e İhracatımızda Sektörler

(TİM, TÜİK, Ocak-Eylül Dönemi)

SEKTÖR	2024 (x1000\$)	2025 (x1000\$)	Değişim %
TOPLAM (GTS)	47.427	34.955	-%26,3
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	9.513	7.065	-%25,7
Elektrik ve Elektronik	4.044	6.220	%53,8
Demir ve Demir Dışı Metaller	11.235	5.866	-%47,8
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	3.413	2.608	-%23,6
Çelik	3.037	1.700	-%44,0
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	1.020	1.571	%54,0
Makine ve Aksamları	2.753	1.420	-%48,4
Tütün	769	1.320	%71,8
İklimlendirme Sanayii	944	867	-%8,1
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	1.277	864	-%32,3
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	545	625	%14,7
Savunma ve Havacılık Sanayii	212	507	%139,2
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	2.032	418	-%79,4
Otomotiv Endüstrisi	1.866	307	-%83,5
Tekstil ve Hammaddeleri	914	289	-%68,4
Madencilik Ürünleri	296	283	-%4,3
Mücevher	-	109	-
Deri ve Deri Mamulleri	57	84	%46,7
Meyve Sebze Mamulleri	39	35	-%10,5
Halı	240	17	-%93,0
Gemi, Yat ve Hizmetleri	1	2	-
Zeytin ve Zeytinyağı	-	2	-
Kuru Meyve ve Mamulleri	3	-	-
Yaş Meyve ve Sebze	-	-	-
Fındık ve Mamulleri	-	-	-
Süs Bitkileri ve Mamulleri	-	-	-

Mozambik'ten İthalatımızda Sektörler

(TİM, TÜİK, Ocak-Ağustos Dönemi)

SEKTÖR	2024 (x1000\$)	2025 (x1000\$)	Değişim %
TOPLAM (GTS)	38.727	17.577	-%54,6
Tütün	22.753	16.559	-%27,2
Madencilik Ürünleri	4.205	446	-%89,4
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	1	296	-
Tekstil ve Hammaddeleri	-	248	-
Yaş Meyve ve Sebze	301	20	-%93,3
Fındık ve Mamulleri	3	3	-
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	170	3	-%98,4
İklimlendirme Sanayii	-	1	-
Kuru Meyve ve Mamulleri	1	1	-
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	-	1	-
Demir ve Demir Dışı Metaller	11.274	-	-
Deri ve Deri Mamulleri	18	-	-
Elektrik ve Elektronik	-	-	-
Savunma ve Havacılık Sanayii	-	-	-
Makine ve Aksamları	-	-	-
Çelik	-	-	-
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	-	-	-
Meyve Sebze Mamulleri	-	-	-
Otomotiv Endüstrisi	-	-	-
Mücevher	-	-	-
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	-	-	-
Gemi, Yat ve Hizmetleri	-	-	-
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	-	-	-
Halı	-	-	-
Zeytin ve Zeytinyağı	-	-	-
Süs Bitkileri ve Mamulleri	-	-	-

IV-MOZAMBİK'E İHRACATTA POTANSİYEL

Ürün Grupları Bazında Potansiyeli Yüksek Ürünler

(Ticaret Bakanlığı, Kolay İhracat Platformu)

1	İlaç ve Kimya
382550	Metal dekapajı için amonyaklı suların, hidrolik sıvıların, fren ve antifriz sıvılarının atıkları
271113	Bütan (sıvılaştırılmış)
382549	Atık organik çözücüler (halojenlenmiş olanlar HARİÇ)
370690	Sinemacılıkta kullanılan filmler (dolü ve developé edilmiş); en < 35mm
294140	Kloramfenikol ve türevleri; bunların tuzları

2	Demir-Çelik ve Metal
820240	Adi metallerden zincir halinde olan testere ağızları
721420	Demir/alaşımsız çelikten çubuklar; sıcak haddelendirme sırasında çentik, yiv, oluk gibi şekil bozuklukları bulunan veya haddelendikten sonra burulmuş
721550	Demir veya alaşımsız diğer çelikten çubuklar; sadece soğuk olarak şekil verilmiş veya işlenmiş
720927	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri; rulo halinde olmayan, soğuk haddelenmiş, kaplanmamış, en >= 600 mm, 0.5mm <= kalınlık <= 1mm
721114	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamüller; sıcak haddelenmiş, kaplanmamış, en < 600 mm, kalınlık >=4.75 mm

3	Tarım ve Hayvancılık
020311	Domuzların karkas ve yarım karkasları; taze veya soğutulmuş
020321	Domuzların karkas ve yarım karkasları; dondurulmuş
020422	Koyunların kemikli diğer etleri; taze veya soğutulmuş
020441	Koyunların karkasları ve yarım karkasları; dondurulmuş
020421	Koyunların karkas ve yarım karkasları; taze veya soğutulmuş

4	Makine
950621	Rüzgar sörfleri
950651	Tenis raketleri (fileli olsun olmasın)
950730	Olta makaraları
950661	Tenis topları
950640	Masa tenisi için eşya ve malzeme

5	Elektrik-Elektronik
852792	Harici bir güç kaynağı ile çalışan radyo yayınlarını alıcı diğer cihazlar; ses kayıt/kayıt edilen sesi tekrar veren cihazı olmayıp saati olanlar
854079	Diğer mikro dalga tüpleri (örneğin; klistronlar, seyyar dalga tüpleri, karsinötronlar) (ızgara ile kumanda edilebilen tüpler hariç)
854040	Tek renkli veri-grafik gösterge tüpleri ve fosfor ekran noktaları < 0.4 mm olan renkli veri-grafik gösterge tüpleri
854011	Televizyon alıcıları için katod ışınli renkli görüntü tüpleri [katod ışınli görüntü (video) monitör tüpleri dahil]
900140	Camdan gözlük camları

6	Plastik ve Kauçuk
961310	Tekrar doldurulamayan gazlı cep çakmakları
961320	Doldurulabilen gazlı cep çakmakları
401320	Bisikletlerde kullanılanlar kauçuktan iç lastikler
401692	Yazı silme lastiği; sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan
391620	Vinil klorür polimerlerinden monofiller (enine kesitinin en geniş yeri 1 mm'yi geçen), ince ve kalın çubuklar ve profiller (daha ileri bir işlem görmemiş)

7	Ağaç ve Orman Ürünleri
440111	Yakmaya mahsus iğne yapraklı ağaçlar; kütük, odun, çalı-çırpı demetleri halinde veya benzeri şekillerde
440692	İğne yapraklı olmayan ağaçlardan demiryolu veya tramvay traversleri; emprenye edilmiş (emdirilmiş)
440831	Meranti (Koyu Kırmızı, Açık Kırmızı ve Bakau) (tropikal) ağaçlarından kereste; kalınlık ≤ 6mm
470500	Mekanik ve kimyasal odun hamuru üretme işlemlerinin birleştirilmesinden elde edilen odun hamurları
450200	Tabii mantar; dış kabuğu alınmış, kare veya dikdörtgen şeklinde blok, levha, yaprak veya şerit şeklinde

8	İşlenmiş Tarım Ürünleri
160241	Domuz but ve parçalarından hazırlanmış veya konserve edilmiş et
230660	Palm cevizi veya palm bademi yağlarının ekstraksiyonundan (özütleme) arta kalan küspe ve diğer katı artıklar
150110	Katı lard (15.03 pozisyonlarındakiler hariç)
160242	Domuz kol ve parçalarından hazırlanmış veya konserve edilmiş et
220830	Viskiler-alkol derecesi % 80'den az, tağyir edilmemiş

9	Tekstil
530129	Keten; taranmış veya başka şekilde işlem görmüş, iplik haline getirilmemiş
590110	Zamk veya nişastalı maddelerle sıvanmış mensucat (kitap kapağı, vb. yerlerde kullanılan)
551311	Bez ayağı; devamsız poliester lifler ağırlıklı fakat < %85, pamukla karışık, m2 <= 170gr, ağartılmamış veya ağartılmış
550820	Suni devamsız liflerden dikiş ipliği
520515	Tek kat pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç); pamuk >= %85, penyelenmemiş liflerden, desiteks <125, metrik no > 80, perakende için olmayan

10	Hazır Giyim
630533	Ambalaj için polietilen ve polipropilen şeritlerden ve benzerlerinden diğer torba ve çuval
620729	Erkek/erkek çocuk için gece gömlekleri ve pijamalar; dokunabilir diğer maddelerden (örülmemiş veya kroşe olmayan)
610910	Tişört, fanila, atlet, kaşkorse vb. giyim eşyası; pamuktan (örme veya kroşe)
630900	Kullanılmış giyim eşyası ve kullanılmış diğer eşya
610719	Erkek/ erkek çocuk için külotlar ve slipler; dokumaya elverişli diğer maddelerden (örme veya kroşe)

11	Toprak, Cam ve Seramik
681182	Amyant-çimentodan, selülozlu çimentodan ve benzerlerinden diğer levha, pano, karo vb.eşya; amyant içermeyen
680421	Bileği taşları, bileği çarkları ve benzerleri; aglomere edilmiş sentetik veya tabii elmadan
690600	Seramikten borular, oluklar ve boru bağlantı parçaları
700320	Dökme/haddeden geçirilmiş diğer cam plaka; takviye edilmiş, absorblayıcı veya yansıtıcı bir tabakası olsun/olmasın, fakat başka şekilde işlenmemiş
701710	Eritilmiş kuvars veya eritilmiş silisten laboratuvar ve eczane eşyası ile sağlığı koruyucu eşya (taksimatlı veya ölçülü olsun olmasın)

12	Otomotiv
860630	Kendinden hareketli olmayan, yük taşımaya mahsus, kendinden boşaltma tertibatlı vagonlar
870230	Yolcu taşımaya mahsus taşıtlar; hem benzinli hem de tahrik gücü veren elektrik motorlu, taşıma kapasitesi >= 10 kişi
870110	Tek akslı traktörler
870290	10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus (sürücü dahil) motorlu diğer taşıtlar
870191	Diğer traktörler (8709 pozisyonuna giren traktörler hariç); motor gücü <= 18 kW

13	Madencilik ve Doğal Taşlar
253020	Kieserit, epsomit (tabii magnezyum sülfatlar)
251741	Mermerin granül, parçacık ve tozları
262110	Şehir atıklarının yakılmasından elde edilen kül ve kalıntılar
250900	Tebeşir
680530	Tabii veya suni aşındırıcı toz veya küçük taneler; mesnedi diğer maddelerden olanlar

14	İklimlendirme
732290	Demir/çelikten ısıtması elektrik olmayan, motorlu hava püskürtücülü veya vantilatörlü sıcak-soğuk hava jeneratör ve distribütörleri ve aksam-parçaları
680610	Cüruf yünü, kaya yünü ve benzeri mineral yünler (birbirleriyle karışımları dahil); kütle, yaprak veya rulo halinde
840390	Merkezi ısıtma kazanlarının (84.02 pozisyonundakiler hariç) aksam ve parçaları
841381	Sıvılar için diğer pompalar
401693	Sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan (gözenekli kauçuktan HARIÇ) conta, rondela ve diğer eşya

15	Deri, Ayakkabı, Saraciye
640312	Kayak ayakkabıları, kuzey disiplini kayak ayakkabıları ve kar sörfü için ayakkabılar; yüzü deriden, dış tabanı kauçuktan, plastikten veya köseleden
420600	Bağırsak, kursak, mesane ve veterden mamul eşya
650610	Koruyucu başlıklar
640110	Ayakkabı; dış tabanı ve yüzü kauçuk ve plastik maddeden, su geçirmez, metalden koruyucu burunlu, yüzü perçin, çivi, vida, vb. işlemlerle tutturulmamış
640199	Diğer ayakkabılar; dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik, bileği ve dizi örtmeyen, su geçirmez, yüzü perçin, çivi, vida, vb. işlemlerle tutturulmamış

16	Mobilya
940510	Avize, tavan ve duvar aydınlatma cihazları (plastik, seramik ve camdan olanlar HARIÇ)
940540	Elektrikli diğer aydınlatma cihazları
940360	Ahşaptan diğer mobilyalar
940130	Yüksekliği ayarlanabilen oturmaya mahsus döner koltuk ve sandalyeler
660200	Bastonlar, iskemle bastonlar, kamçılar, kırbaçlar ve benzerleri

17	Halı
570220	Dokunmuş yer kaplamaları; Hindistan cevizi (koko) liflerinden, tufte veya floke edilmemiş
570250	Dokunmuş halılar ve yer kaplamaları; dokumaya elverişli maddelerden, hav yapısında olmayan, hazır eşya halinde olmayan, tufte veya floke edilmemiş
570232	Dokunmuş halılar ve yer kaplamaları; sentetik ve suni dokumaya elverişli maddelerden, hav yapısında, hazır eşya halinde olmayan, tufte/floke edilmemiş
570231	Dokunmuş halılar ve yer kaplamaları; yün veya ince hayvan kıllarından, hav yapısında, hazır eşya halinde olmayan, tufte veya floke edilmemiş
570242	Dokunmuş halılar ve yer kaplamaları; sentetik ve suni dokumaya elverişli maddelerden, hav yapısında, hazır eşya halinde olan, tufte/floke edilmemiş

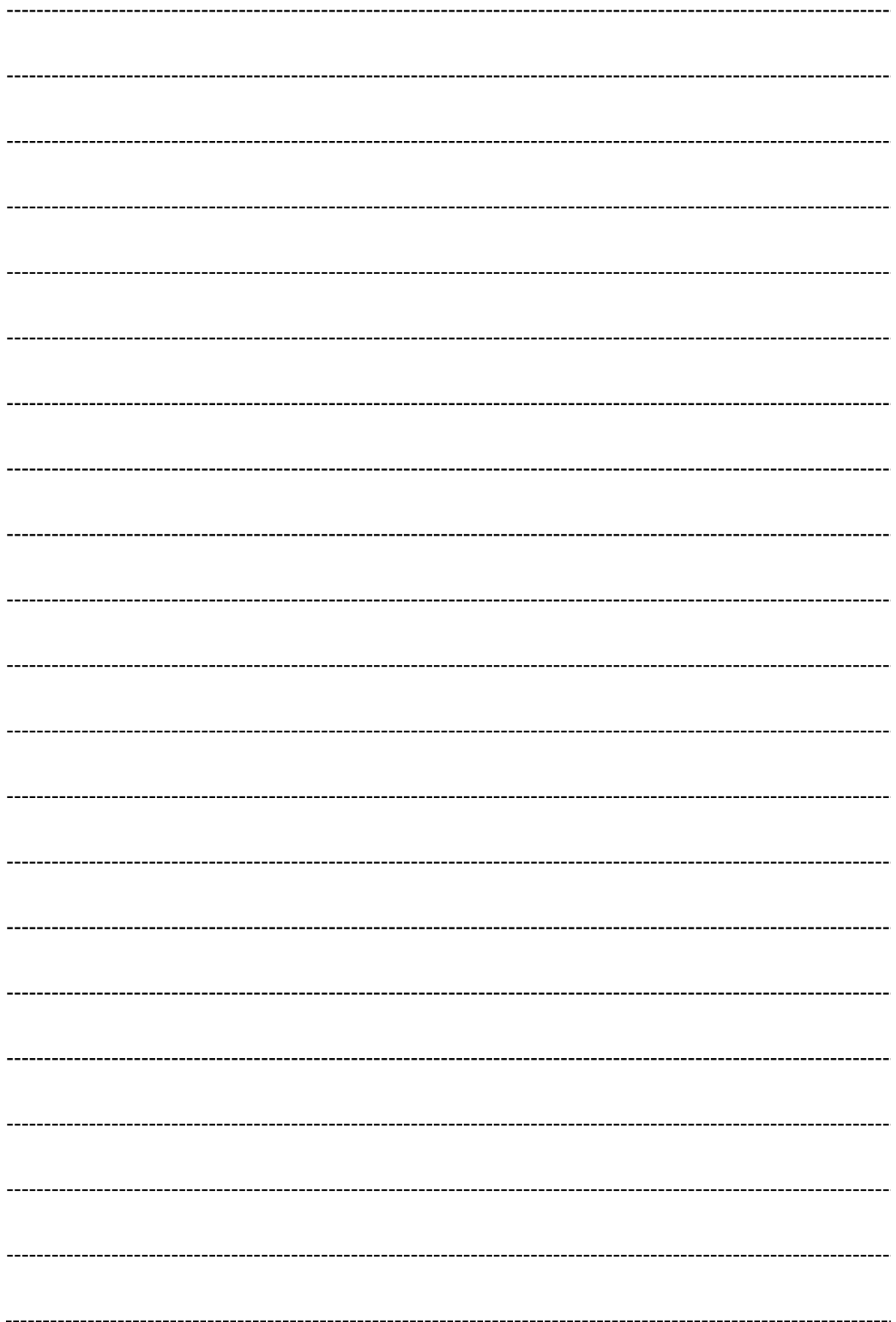
18	Mücevherat ve Kıymetli Taşlar
710900	Altın kaplamalı gümüşler veya adi metaller (işlenmemiş veya yarı işlenmiş)
710420	Sentetik/terkip yoluyla elde edilen kıymetli veya yarı kıymetli diğer taşlar; işlenmemiş veya basit bir şekilde kesilmiş veya kabaca yontulmuş
710691	Gümüş (altın veya platin yaldızlı gümüş dahil); işlenmemiş
711719	Adi metalden taklit diğer mücevherci eşyası; kıymetli metallerle kaplanmış olsun olmasın
710692	Gümüş (altın veya platin yaldızlı gümüş dahil); yarı işlenmiş

Notlar

1. Bilgi notuna konu ülkenin dış ticaret verileri ile Türkiye'nin ilgili ülke ile karşılıklı ticaret verileri arasındaki uyumsuzluklar veri açıklama politikalarındaki farklılıklardan ve ülkelerin kamuoyu ile paylaşmadığı gizli verilerden kaynaklanmaktadır.
2. Ülkeye dair dış ticaret verilerinin kamuya açık paylaşılmadığı durumlarda partner ülkelerin dış ticaret verileri üzerinden hesaplamalar yapılmıştır. Bu nedenle ülke dış ticaretine ilişkin, veriler ülkenin resmi verileri ile farklılık gösterebilmektedir.
3. İhracat tutarı FOB bedeli üzerinden, ithalat tutarı ise CIF bedeli üzerinden hesaplanmaktadır.
4. Bu bilgi notu güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Türkiye İhracatçılar Meclisi bu notta yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Bu not ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İhracatçılar Meclisi hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

NOTLAR

[illegible]

TİM **TÜRKİYE**
İHRACATÇILAR
MECLİSİ

TİM Ekonomik Araştırmalar
www.tim.org.tr